

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/opozycja-w-prl/39091,Przed-Sierpniem.html>

DODATEK SPECJALNY

IPN

GAZETA POLSKA
NIEZALEŻNA

MIĘCIEC NARODOWY

---

przed
SIERPNIEM

Podczas rytuałów w PKI-u uroczystości dzybek w 1968 r. na Stadionie Dziesięciolecia w Warszawie spłonił żywcem Ryszard Siwiec. Podpalił się na znak protestu przeciw inwazji na Czechosłowację wojsk Układu Warszawskiego, w której brała udział także Władza Polska. Ministrem obrony był ówczesnie, przysomnijmy, gen. Władysław Jarecki. Wydarzenie to pozostałoby zapewne nieznamne, gdyby nie zarejestrowała go oficjalna krasnoludka filmowa. Oczywiście wtedy zostało utajnione, materiały filmowe odczesano dopiero niedawno, a i tak tragiczna postać Ryszarda Siwca jest prawie nieznamna, zaś bardziej pamiętane o nim w Czechosłowacji, gdzie w podobnie tragicznym przedstawie zginął Jan Palach.

Tak radykalny, jak by dziś powiedziano, protest, jakim była śmierć Ryszarda Siwca, to – rzecz jasna – pojedynczy i odosobniony przypadek oporu przeciw systemowi komunistycznemu. Nie mógł być powszechny. Czy nie istniały jednak inne, mniej bolesne formy protestu czy oporu społecznego, niejawnego, wewnątrznego, ale obecnego jednak w ciągłe półwieczne trwanie systemu PKI-u?

Opozycja przed opozycją

Marek Kleczko
Uniwersytet Karol S. Wesołowski

Paruje przekonanie, że opozycja wobec PKI-u powstawała dopiero w latach 60., ściślej – po wydarzeniach roku 1958, a w sposób masowy zawiązała się w Komitecie Obrony Robotników w 1976 r. Dotyczy to opinii szeroko zakrojonej i wyrażającej już jasnie w ograniczonym kręgu publicystów PRL-u. Była to jednak, co warto podkreślić, opozycja wadna wobec systemu komunistycznego. Pierwszą była opozycja polityczna i obrona lat 40., która od razu przeciwstawiła się porządkowi systemu komunistycznego w Polsce.

Do zawiązania opozycji społecznej i politycznej latami przed wybuchem oporu społecznego, te-
pionerzy mimo braku organizacji, ale wybuchający co jakiś czas w przedmiotowych wydarzeniach lat 1956, 1968, 1970, 1976. Rozmowa tego, że walczyli komunistyczne władze do współpracy w oparciu PRLi, mówiąc ludzi nowych, w tym na początku sporo intelektualistów, obywateli, młodych i starożytnych. Oporu ten z czasem rozszerzył się i na nowe warstwy, zwłaszcza po przeobrażeniu i rozczłonkowaniu roku 1956. W okresie PRL-u przetrwała najwyraźniej nie jest, ma się system komunistyczny przetrwał w Polsce, czy i do jakiego stopnia wewnątrz na sam społeczeństwo, zmieniła mentalność i świadomość ludzi, odwrócił porządek społeczny. Czy opór przeciw niemu i opozycja były objawiskami społecznymi i trwałymi, czy chwilowymi wyjątkowymi?

Trudno dziś zbadać i określić rozmiary tego rozproszonego oporu, osłabionego od samego początku przez udawanie, sądami, wycieczkami, a także epoką, która, niechętnie, do pokonanych przegranych i spódków, do świadomości wycieczek z nich do nich.

Z natury rzeczy ten rodzaj działalności nie przetrwał, świadcząc o dużej marności. Poza spontanicznymi wybuchami protestu i objawami, które opierały w przedmiotowych latach, najbardziej zaznaczył się

Z historii społecznej politycznej
Jako z historii społecznej, ale do czasu, jeśli nie tylko z historii społecznej, ale przede wszystkim z historii społecznej, która nie miała czasu, by została go doświadczyć.

GAZETA POLSKA

Przed Sierpniem

03.11.2006

COFNIJ SIĘ